

Dkt. Gary Yates, Kitabu cha 12, Kipindi cha 1, Huduma na Ujumbe wa Manabii, Sehemu ya 1

© 2024 Gary Yates na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Gary Yates katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Manabii Wadogo. Huu ni mhadhara wa 1, Huduma na Ujumbe wa Manabii.

Nataka kuwakaribisha kwenye somo letu la manabii wadogo. Mimi ni Dkt. Gary Yates. Mimi ni profesa wa Masomo ya Agano la Kale katika Seminari ya Theolojia ya Liberty Baptist huko Lynchburg.

Ninafurahi sana kuhusu utafiti huu. Ninatarajia kwa hamu. Ninawafundisha manabii wadogo huko Liberty, na ninafurahi sana kuwapa watu fursa ya kusoma hili mtandaoni pia.

Mojawapo ya mambo ninayopenda kuhusu kazi yangu kama profesa wa Agano la Kale ni kwamba mara nyingi huwa na fursa ya kufundisha sehemu za Biblia ambazo hatuzipendi sana kanisani au ambazo watu hawazifahamu sana. Na kwa hivyo, ikiwa kitabu cha manabii 12 au manabii wadogo ni sehemu ya maandiko ambayo hujasoma, naomba kwamba mihadhara yetu na muda tulionao katika vitabu hivi vitoe mchango kwako. Ninamshukuru Dkt. Ted Hildebrandt kwa kunipa fursa ya kushiriki katika huduma hii.

Moyo wake na shauku yake ni kutoa vifaa kwa watu ili waweze kujifunza Biblia peke yao. Intaneti inatupa chombo na zana nzuri ya kufanya hivyo. Na kwa hivyo, ikiwa wewe ni mwanafunzi wa seminari unayezoea Agano la Kale, ikiwa wewe ni mchungaji ambaye labda hujapata rasilimali au fursa za kusoma vitabu hivi katika madarasa rasmi, ikiwa uko katika sehemu ya ulimwengu ambapo aina hiyo ya elimu haipatikani, basi utafiti huu ni maalum kwa ajili yako.

Na ninaomba kwamba Mungu abariki neno lake na kuliheshimu. Kwa kuwa mchungaji kwa miaka minane na kisha kuwa profesa kwa miaka 14 iliyopita, ninazidi kushawishika kwamba moja ya mahitaji makubwa zaidi kanisani leo ni uelewa wa kina na kamili wa neno la Mungu. Mojawapo ya mambo ambayo nadhani tumefanya kama kanisa la kiinjili ni kwamba tumeacha kwa njia nyingi kujitolea kwetu kwa maandiko na umuhimu wa hilo kama msingi wa huduma yetu.

Nimegundua katika mafundisho yangu na mahubiri yangu kwamba sina uwezo wa kubadilisha maisha ya watu, lakini neno la Mungu lina uwezo na lina nguvu. Na manabii wadogo wana nguvu. Nilipata fursa ya kuwasoma kwanza katika somo la hiari nililochukua katika Seminari ya Theolojia ya Dallas mwaka wa 1986.

Sikupenda tu vitabu hivi, bali pia nilipenda Mungu wa manabii. Hatimaye, natumaini vitabu hivi vitakusaidia kumjua, kumpenda, na kumtumikia Mungu kwa njia kamili na ya kina zaidi. Nataka kuanza somo hili kwa kuzungumzia kidogo kuhusu huduma ya manabii, walikuwa akina nani, jukumu walilocheza, utume waliopewa na Mungu, na hatimaye, mchango waliotoa kwa Agano la Kale.

Ninaamini kama Wakristo kumjua Yesu na yeye ni nani na kile alichotufanyia na nafasi yake katika maisha yetu, tunapaswa kujua Agano la Kale. Baada ya kufufuka kwake, Yesu alikutana na wanafunzi wake wawili njiani kuelekea Emau, Luka 24. Hawakumtambua.

Hawakujua kwamba amefufuka kutoka kwa wafu. Wakakata tamaa, wakakata tamaa. Wakamwambia Yesu, sisi tulitumaini kwamba Yesu ndiye Masihi na kwamba amesulubiwa.

Amekufa. Matumaini yetu yamepotea. Yesu alitumia fursa hiyo kuchukua Agano la Kale na kuwaonyesha wanafunzi hawa kwa nini ilikuwa muhimu kwake kuteseka, kufufuliwa kutoka kwa wafu, na kisha kuinuliwa.

Inasema katika Luka kwamba alianza na sheria na manabii na Zaburi, sehemu tatu za Agano la Kale, na aliwafundisha kwa utaratibu na kuwasaidia kujua yeye alikuwa nani na utume wake ulikuwa nini. Ninaamini kwamba manabii wa Agano la Kale wanatupa uelewa wa kipekee kuhusu jukumu na utume wa Yesu. Kujaribu kuingia katika Agano Jipya bila msingi, bila uelewa wa Agano la Kale, na kuelewa Yesu ni nani na alichofanya kwa njia nyingi ni kama kuingia katika tendo la tatu la tamthilia au saa ya mwisho ya filamu.

Agano la Kale linaandaa jukwaa na kutusaidia kuelewa jinsi Yesu alivyo lengo na utimilifu wa hadithi nzima ya Biblia. Ninapoangalia huduma ya manabii na kazi waliyofanya katika Agano la Kale, hatimaye Yesu ndiye nabii wa mwisho wa Mungu. Kitabu cha Kumbukumbu la Torati kinasema kwamba Bwana atamwinua nabii kama Musa katika Israeli.

Utimilifu wa mwisho wa hilo katika Matendo sura ya 3 mstari wa 22 ni kwamba Yesu ndiye nabii wa mwisho wa dunia aliyeahidiwa na Mungu. Kwa njia nyingi, huduma yake alipokuja na kufundisha na kuhubiri kuhusu ufalme wa Mungu ilikuwa huduma ya nabii. Wakati mmoja Yesu alipowauliza wanafunzi wake, watu husema mimi ni nani? Walikuja na majibu, Yohana Mbatizaji, Eliya, Yeremia, mmoja wa manabii.

Sababu ya wao kumwelewa kwa njia hiyo ni kwamba Yesu alikuwa na huduma ya nabii. Alikuwa zaidi ya nabii. Alikuwa mwana wa Mungu.

Alikuwa Masihi, lakini kuwa nabii na mjumbe wa Mungu ilikuwa sehemu muhimu ya huduma yake na ujumbe wake. Yesu aliposimama, na kuililia Yerusalemu, na kusema,

nyumba yako imeachwa ukiwa, na alitabiri kwamba hekalu litaharibiwa na hakuna jiwe moja litakalosalia juu ya jingine, kwa njia nyingi, alikuwa akitimiza jukumu la Yeremia au Ezekieli, akiwaonya kwamba kungekuwa na uhamisho mwingine, hukumu nyingine kabla ya wakati ambapo Mungu hatimaye angeleta ufalme wake. Tukitaka kuelewa jukumu ambalo Yesu alicheza kama nabii wa mwisho wa Mungu, Waebrania 1 inasema kwamba Mungu alizungumza na watu wake kwa njia nyingi tofauti kwa nyakati nyingi tofauti, lakini katika siku hizi za mwisho, amesema nasi kupitia mwanawe.

Kumfahamu Yesu kama kilele cha jukumu lake katika huduma ya manabii hutusaidia kumjua na kumwelewa vyema. Inatukumbusha umuhimu wa mwikio wetu kwa ujumbe wa Yesu na umuhimu wa wajibu wetu wa kuwasilisha ujumbe huo wa kinabii kwa wengine. Ikiwa tutasoma, kutafsiri, na kutumia manabii wa Agano la Kale kwa njia ipasavyo, basi nadhani ni muhimu kwetu kuelewa walikuwa akina nani na ujumbe wao na misheni na huduma yao ilikuwa nini.

Jambo la kwanza nililotaka kusesitiza katika somo hili ni kwamba manabii walikuwa watu walioitwa na Mungu kwa huduma na ujumbe maalum. Kwa kweli, neno nabii katika Agano la Kale, nabi, ushahidi unaofanana unatusaidia kuelewa kwamba maana inayowezekana ya neno hilo ni kwamba ni mtu aliyeitwa. Ni mtu aliyeitwa.

Kwa hivyo, wito wa Mungu kwa manabii si tu hamu au hisia kwamba walipaswa kumtumikia Mungu. Mungu alizungumza kwa wazi na kwa sauti na wanaume hawa na kuwaita kwenye misheni na huduma maalum. Nakumbuka nilipokuwa shule ya upili, nilikuwa nikifanya maamuzi kuhusu mustakabali wangu chuoni, na nilianza kuhisi wazo hili kwamba Mungu alikuwa akiniita kwenye huduma, lakini wito wa manabii ni jambo dhahiri zaidi kuliko hilo kwa sababu Mungu aliwatokea, Mungu alizungumza nao, na aliwaita wawe msemaji.

Tunaona vifungu vinavyozungumzia hili katika Isaya sura ya sita. Isaya anaona maono ya Mungu, utakatifu wa Mungu, na Bwana anafunua ukuu wake kama mfalme, na maserafi wanaozunguka kiti cha enzi wanasema, mtakatifu, mtakatifu, mtakatifu ni Bwana Mungu Mwenyezi. Na kuna swali: ni nani atakayekwenda na kusema kwa niaba yetu? Na Isaya anasema, Mimi hapa, nitume mimi.

Yeremia sura ya kwanza, Mungu anamwita nabii Yeremia kuwa nabii wa Israeli na mataifa. Jibu la Yeremia kwa hilo ni, ah, Bwana Mungu, mimi ni mtoto tu. Sijui jinsi ya kusema.

Mungu anasema, Yeremia, nitaweka maneno yangu ndani yako, nawe utaweza kunena, nami nitakuimarisha dhidi ya upinzani utakaokujia. Katika huduma ya nabii Ezekieli, huduma yake inaanza wakati Mungu anapomtokea uhamishoni Babeli katika maono haya yenye nguvu ya gari. Mungu anajitokeza katika dhoruba hii, na Ezekieli anashangazwa na uwepo wa Mungu.

Kupitia hilo huja kuelewa kwamba uwezesaji wa Mungu na nguvu za Mungu na uwepo wa Mungu vitamsaidia kutimiza na kutekeleza huduma hiyo. Kwa hivyo, kila mara kuna hisia kali ndani ya manabii kwamba Mungu amewaita kwa utume huu. Tuna mfano wa hili katika manabii wadogo katika wito wa nabii Amosi.

Na katika Amosi sura ya saba, mstari wa 14, Amosi anasema, Sikuwa nabii. Sikuwa mwana wa nabii, bali nilikuwa mchungaji na mtunzaji wa tini za mikuyu. Kauli ya Amosi, Sikuwa nabii wala mwana wa nabii imetafsiriwa kwa njia mbalimbali.

Lakini ina maana kwamba sikuwa nabii wa kitaalamu. Hiyo haikuwa kazi yangu, lakini Mungu aliingilia kati maishani mwangu. Mungu alikuwa na haki ya kufanya hivyo.

Na inasema katika mstari wa 15, lakini Bwana alinichukua kutoka katika kufuata kundi. Naye Bwana akaniambia, Nenda ukawatabirie watu wangu, Israeli. Mungu alimpa wito maalum.

Na Mungu alipokuita kwa njia hiyo, haikuwa pendekezo. Haikuwa chaguo. Haikuwa kitu ambacho ulikuwa na chaguo la kukubali au kukataa.

Ilikuwa ni wajibu ambao Mungu aliwapa watu hawa. Tuna mfano mwingine wa hili katika kitabu cha Yona. Mungu anamwita Yona kama nabii.

Yona ni msemaji wa Mungu, lakini Mungu anampa kazi maalum. Simama uende Ninawi ukazungumze na mji huo. Ilikuwa jambo la kipekee kwa Mungu kumwita nabii aende akazungumze na taifa hili la kigeni.

Na Yona anafanya jambo ambalo hatuoni manabii wengine wakifanya. Anaamka na kujaribu kukimbia wito, kukimbia kutoka mbele za Mungu. Na Bwana atafanya kazi katika hali mbalimbali hatimaye ili kumleta Yona mahali ambapo anatumiza na kutekeleza utume ambao Mungu amempa.

Na hivyo, manabii huitwa na Mungu. Sio kazi tu. Sio tu kitu kinacholingana na tabia zao.

Ni utume unaowajia kutoka kwa Mungu na Mungu ndiye atakayewawezesha kuutumiza. Jambo la pili linalohusiana na hili ni kwamba hasa wameitwa kuwa wasemaji wa Mungu. Zaidi ya mara 350 katika manabii tunaona usemi huu, ndivyo Yahweh asemavyo.

Kwa hivyo, si nabii anayetoa maoni yake au mawazo yake kuhusu mgogoro au hali inayoendelea katika siku zake. Ni ujumbe unaotoka moja kwa moja kwa Mungu. Mara nyingi tunaona usemi ne'um Adonai, usemi wa Bwana.

Sio neno la Yeremia au neno la Amosi , au neno la Hosea. Hili ni neno linalotoka kwa Mungu. 2 Petro 1:21, mojawapo ya vifungu muhimu vya Agano Jipya kuhusu msukumo na jinsi hilo lilivyotolewa kwa manabii inasema hivi, unabii haukutokana na mapenzi ya mwanadamu au maoni ya wanadamu, bali wanadamu watakatifu wa Mungu walinena yaliyotoka kwa Mungu wakiongozwa na Roho Mtakatifu.

Wazo hapo, mfano ulio nyuma yake, huenda hata ikawa wazo la upepo ukisukuma tanga za meli. Manabii waliongozwa kwenye ujumbe wao Mungu alipozungumza kupitia wao. 2 Timotheo 3:16, maandiko yote yameongozwa na Mungu.

Inapuliziwa na Mungu. Inazungumzwa kwanza na Mungu kisha inawasilishwa kupitia mjumbe wa kibinadamu. Pamoja na manabii, ujumbe wao wa mdomo uliongozwa na Mungu.

Kisha, uandishi wa ujumbe huo uliongozwa na Mungu kwa vizazi vijavyo. Kwa hivyo vifungu hivyo vinahusika pia katika hili. Yeremia 23 inatupa maelezo ya huduma ya manabii wa kweli ilikuwa nini, chanzo cha ujumbe wao.

Yeremia anasema tofauti kati ya nabii wa kweli na nabii wa uongo ni kwamba manabii wa uongo husema tu maono, ndoto, na mawazo ya akili zao. Lakini nabii wa kweli hupokea na kuwasilisha ujumbe aliopewa na Mungu. Yeremia hata anajiona katika kifungu hicho kama nabii ambaye amesimama katika shauri la Mungu.

Kwa maneno mengine, Mungu alipokuwa akitengeneza maamuzi yake, Mungu alipokuwa akitangaza nia yake, alichopanga kufanya duniani, Yeremia anasema, nilikuwa kwenye mkutano mbinguni na Mungu alipotangaza mipango yake kwa malaika, wajumbe, watu ambao wangetekeleza hilo, nilikuwepo, na nikasikia kile ambacho Bwana angefanya, kile ambacho Bwana anapanga kufanya, na sasa ninakufikishia ujumbe huo. Nabii Mikaya, 1 Wafalme 22, anasimama kinyume na manabii wa Ahabu, ambao wote wanamtia moyo, nenda vitani, utafanikiwa. Mikaya anasema, ukienda vitani na ukarudi hai basi mimi si msemaji wa kweli wa Mungu kwa sababu nilikuwa kwenye mkutano mbinguni.

Nilisimama katika shauri la Mungu, nikamsikia Bwana akiwaambia malaika zake na wajumbe wake, ni nani atakayekwenda na kuwa roho ya udanganyifu itakayomshawishi Ahabu aende vitani? Huu ni mfano wa ujasiri kwa manabii kutumia. Tumesimama katika shauri la Mungu pamoja na Mungu mwenyewe, pamoja na wajumbe wa mbinguni, malaika wa mbinguni, na tunakuja kuwatangazia ujumbe huo. Mojawapo ya vifungu vya uundaji kwa ajili ya uelewa wa jukumu la nabii katika Agano la Kale ni Kumbukumbu la Torati 18:15.

Bwana anasema katika kifungu hicho, akizungumza na Musa, Bwana atawainulia watu wa Israeli nabii kama Musa. Na kwa hivyo, kumekuwa na majadiliano mengi. Kuna matumizi ya pekee ya neno nabii hapo.

Nabii tunayemzungumzia ni nani? Ni wazi kwamba, kama Wakristo, tunadhani kwamba kifungu hicho kinahusiana na Yesu. Matendo 3:22 inasema kwamba Yesu ndiye utimilifu wa hilo. Lakini neno nabii katika umoja hapo labda linatumika kama kundi.

Na kifungu hicho kinazungumzia kwamba Bwana atainua kundi la manabii kwa pamoja kama Musa, ambao watafanya katika kizazi chao jukumu lile lile ambalo Musa alitekeleza na kutekeleza kwa kizazi chake. Watu walikuwa wamemwomba Musa apande na kuzungumza na Bwana, asikie ujumbe ambao Bwana anao, na aje atuwasilishie ujumbe huo. Hatutaki kusimama mbele za Mungu, la sivyo tunaweza kufa.

Na hivyo, Musa alichukua nafasi hii ambapo angezungumza kwa niaba ya Mungu ambapo angewasilisha ujumbe kwa Mungu. Na Bwana alikuwa akiwaahidi watu wa Israeli katika Kumbukumbu la Torati 18 mstari wa 15, Nitaendelea, na nitaendelea na ujumbe huo hata baada ya Musa kufa. Na hivyo, katika Agano la Kale lote tuna mfululizo wa manabii kama Musa ambao Mungu huwainua watu wa Israeli.

Yoshua anayekuja mara baada ya Musa ni msemaji wa Mungu. Mwishoni mwa maisha yake, baada ya kuhudumu na kuhudumu kama nabii, anawaita watu kufanya agano jipya kama vile Musa alivyofanya. Ofisi ya unabii labda imeanzishwa rasmi na Samweli.

Na Israeli walipomwomba Mungu awape mfalme, mamlaka na cheo cha unabii vilianzishwa pamoja na hicho ili kuwapa wafalme hao mwongozo. Kiongozi wa kiraia hatimaye atalazimika kujibu kwa kiongozi wa kiroho. Na hivyo, jukumu la manabii, tunapomfikiria Samweli, tunamfikiria Nathani, Gadi, na Eliya na Elisha, huduma yao mapema katika cheo cha unabii katika Agano la Kale kimsingi ni kwa wafalme wa Israeli.

Watawatia mafuta wafalme. Wao ndio watengenezaji wa mfalme. Wao ndio wanaotangaza nia ya Mungu.

Huyu ndiye mtu ambaye Bwana amemchagua kuwa mfalme. Sauli anachaguliwa, lakini Sauli anapokataliwa, Samweli anaenda kwenye nyumba ya Daudi na kumtia mafuta Daudi kuwa mmoja wa wana wa Yese. Wakati kuna mvutano kuhusu urithi wakati Daudi anapokufa, ni manabii waliotangaza kwamba Sulemani, huyu anayependwa na Mungu, ndiye atakayetawala kama mfalme wa Israeli.

Na hivyo, jukumu la nabii katika taasisi ya awali ya ofisi ya unabii kimsingi ni kwa wafalme. Tunaanza kuwa na mpito na huduma ya Eliya na Elisha kwa sababu wataenda kuwahudumia wafalme wa Israeli. Watamkabili Mfalme Ahabu na nyumba ya Ahabu kuhusu uasi wao na kuasi kwao ibada ya Baali.

Lakini Eliya na Elisha pia wataanza kuwahudumia watu kwa ujumla kwa sababu kuna uasi wa kitaifa. Watu wanahitaji kuitwa warudi kwenye kujitolea kwao kwa Yahweh. Tunapowafikia manabii walioandika katika Agano la Kale, manabii wakuu na wadogo, manabii wakuu, Isaya, Yeremia, na Ezekieli, katika Biblia zetu za Kiingereza, Danieli, Kitabu cha Kumi na Wawili ni manabii wadogo.

Wanainuliwa na Mungu katika karne ya nane na inayofuata kwa sababu sasa kuna wakati wa mgogoro. Ufalme wa kaskazini wa Israeli ufalme wa kusini wa Yuda, kwa mamia ya miaka wamempuuzwa Bwana. Hawajatimiza amri zake.

Wafalme wengi wa Yuda na wafalme wote wa Israeli, kwa namna fulani, wamekuwa wasio waaminifu kwa Mungu. Kwa hivyo, Mungu huwainua manabii wa kitambo au manabii wa kuandika kuanzia na Amosi katika karne ya nane ili kuwaonya watu kuhusu mgogoro wa kitaifa unaokuja na janga la kitaifa. Kwa hivyo, kutakuwa na kundi la manabii ambalo Mungu aliwainua wakati wa mgogoro wa Ashuru.

Katika himaya ya Ashuru, Mungu ataanza kuwaadhibu watu wa Israeli. Manabii wanawaonya kwamba wanahitaji kutubu na hatimaye ufalme wa kaskazini unaenda uhamishoni. Mgogoro wa Babiloni kwa ufalme wa Yuda, Babeli inachukua nafasi ya Ashuru kama himaya kuu katika Mashariki ya Karibu ya kale.

Mungu atatumia Babeli kuwaadhibu watu wake ikiwa hawatabadilisha njia zao. Kwa hivyo, Mungu anainua kundi lingine la manabii. Katika kipindi cha baada ya uhamisho, baada ya watu kurudi katika nchi, wanarudi katika nchi, lakini hawajamrudia Bwana kikamilifu.

Kwa hivyo, Bwana atainua kundi lingine la manabii ili kuwaita watubu, kuwafundisha, kuwafundisha kile ambacho Mungu amepanga kwa ajili ya watu wa Israeli. Kwa hivyo, jukumu la manabii, na wapo katika historia nzima ya Agano la Kale, ni kwamba wao ni wasemaji wa Mungu. Kwa hivyo, tumeona kwamba wameitwa na Mungu.

Wao ni wasemaji wa Mungu. Wanainuliwa kama wadhifa kuanzia Musa na kuendelea, kuanzia Samweli na kuendelea. Hasa, ujumbe wao, jukumu la manabii, na ujumbe wanaotangaza, huja kwa watu wa Israeli kama wajumbe wa maagano ya Mungu.

Kwa hivyo, ili kuelewa jukumu na kazi na huduma na ujumbe wa manabii, tunapaswa kuelewa maagano ya Agano la Kale na historia ya Agano la Kale. Utofauti wake wote ni mfululizo wa Mungu akitekeleza maagano ambayo ameyaweka kama njia ya kutekeleza ufalme wake. Mungu atakapoumba ulimwengu, na Mungu atakapomuumba Adamu kama makamu wake wa ufalme, wewe utakuwa kama mfano wangu; mpango huo wote unaharibika Adamu anapotenda dhambi.

Kwa hivyo, Mungu anaanza mpango wa ukombozi ili kumrudisha mwanadamu kwenye baraka zake, kumrudisha mwanadamu kwenye nafasi yake kama makamu wa rais wa Mungu, lakini hatimaye pia kurudisha tena nafasi ya Mungu kama Mfalme wa viumbe vyote na Mfalme wa Israeli. Bwana anatekeleza ufalme wake katika Agano la Kale kupitia mfululizo wa maagano. Ninaamini kweli mawazo mawili yaliyopo kuhusu Mungu katika Agano la Kale ni kwamba Mungu ni Mfalme na kwamba Mungu anatekeleza ufalme wake kupitia maagano haya.

Mara ya kwanza tunapoona agano likitajwa ni katika Mwanzo 6-8. Mungu anafanya agano na Nuhu. Mungu anamwahidi Nuhu kwamba ataiokoa familia yake kupitia gharika ya dunia nzima ambayo atatumia kuleta hukumu duniani.

Mungu anatoa ahadi ya agano baada ya gharika kwamba hataiharibu tena dunia kwa maji. Agano hilo ni muhimu katika mpango wa Mungu wa ukombozi kwa sababu linahakikisha mwendelezo wa dunia. Lakini Mungu pia anaweka wajibu kwa wanadamu katika agano hilo.

Inasema kwamba mwanadamu hapaswi kula damu, na kisha wajibu mkubwa ni kwamba mwanadamu anapaswa kuzuia vurugu. Mojawapo ya sababu zilizomfanya Mungu alete gharika ilikuwa ni kwa sababu ya uovu na vurugu. Mungu anasema sasa kuna wajibu uliowekwa kwa wanadamu kwamba yeyote atakayemwaga damu ya mwanadamu, kwa njia ya mwanadamu, damu yake itamwagwa.

Kwa hivyo, kuna jukumu kwa upande wa watu wote katika mataifa yote kuzuia vurugu na kuzuia na kuzuia uovu uliosababisha hukumu ya gharika hapo awali. Kwa hivyo, ujumbe wa manabii, mara nyingi wanapozungumza na mataifa, utategemea agano hilo la awali la Nuhu. Baada ya gharika, baada ya uasi wa wanadamu tena kwenye Mnara wa Babeli, Mungu atianza kufanya kazi kupitia taifa moja, kupitia kundi moja maalum la watu.

Na kwa hivyo, Mungu atafanya agano la pili. Mungu anafanya agano na Ibrahimu. Na vifungu muhimu hapo ni Mwanzo 12, Mwanzo 15, Mwanzo 17, na Mwanzo 22.

Katika agano hilo, Mungu anampa Ibrahimu ahadi tatu mahususi. Mungu anamwahidi Ibrahimu kwamba atampa uzao na kumfanya kuwa taifa kubwa. Hiyo ni ahadi muhimu kwa sababu kwa muda mrefu katika maisha yake, Ibrahimu hakuwa na hata mwana.

Mungu pia anaahidi kwamba atampa Ibrahimu na uzao wake nchi, nchi ya ahadi, nchi ya Kanaani, ambapo Israeli hatimaye watakuja kuishi. Na kisha Mungu pia anasema kwamba Ibrahimu atakuwa chombo cha baraka kwa watu wote. Na anasema, Nitawabariki wale wakubarikio.

Nitawalaani wale wanaokulaani. Na kupitia mataifa yote na watu wote, hatimaye watabarikiwa kupitia Ibrahimu. Mungu hajasahau kuhusu wanadamu wengine.

Ubunifu wa Mungu wa uumbaji katika Mwanzo 128 wa kuwabariki wanadamu na wao kutawala kama makamu wa watawala wake bado upo, lakini Mungu atamtumia Ibrahimu na wazao wake kama vyombo vya kufanikisha hilo. Mungu pia anaweka wajibu kwa Ibrahimu. Tohara imewekwa kama ishara ya agano hilo.

Itapitishwa kutoka kizazi hadi kizazi. Na Mungu pia anamwambia Ibrahimu katika Mwanzo 17, itakubidi utembe mbele zangu na uwe bila lawama. Ili awe chombo cha baraka kwa watu wengine, basi hatimaye, itakubidi awe mwaminifu na mtiifu kwa Mungu.

Maagano, yote yana ahadi na wajibu. Na kwa hivyo, Mungu anaanzisha agano hili na Ibrahimu. Ujumbe wa manabii, kwa njia nyingi, utategemea ahadi hizo ambazo Mungu amempa Ibrahimu.

Baada ya Israeli kuchukuliwa uhamishoni, watarudi katika nchi hiyo kwa sababu Mungu hajasahau ahadi za agano. Mungu atawarejesha kama taifa kubwa kwa sababu Mungu aliahidi kuwafanya wazao wa Ibrahimu wawe wengi kama nyota za angani na mchanga wa pwani. Agano la tatu ambalo Mungu anafanya katika Agano la Kale ni kwamba baada ya wazao wa Ibrahimu kuwa watu wakubwa, anawatoa Misri.

Anawaweka kama taifa na anawaleta kwenye Mlima Sinai na anawapa agano la kuishi kwalo. Ni katiba itakayowasaidia kuishi kulingana na utume wao na jukumu lao kama watu wa Mungu. Na kwa hivyo, tunarejelea agano hilo kama agano la Sinai au agano la Musa.

Kifungu muhimu cha agano hilo kiko katika Kutoka sura ya 19, mstari wa 1 hadi 6. Mungu anasema nimekubeba kwa mabawa ya tai. Nimekuleta kwangu. Nimekuokoa kutoka utumwani Misri.

Na sasa ninawaita kwenye misheni. Ninawaita kuwa taifa takatifu, kuishi kwa njia ya kipekee. Ninawaita kuwa ufalme wa makuhani.

Jukumu la kuhani hatimaye ni kuwabariki wengine, kuwaombea wengine, kuwaongoza watu wengine kwa Mungu, na kuwa mpatanishi. Israeli walipotii amri ambazo Mungu alikuwa amewapa—amri 10 zinazojumuisha sheria, amri 613 kwa ujumla—wangetekeleza utume wao kama chombo cha baraka za Mungu. Agano lilitamka kwamba ikiwa Israeli wangetii amri za Mungu, wangebarikiwa.

Kama wangeasi amri za Mungu, wangelaniwa. Na tunaposoma baraka za agano na laana za agano ambazo zimeelezwa kwa ajili yetu katika vifungu kama vile Mambo ya

Walawi 26 na Kumbukumbu la Torati sura ya 28, tunaelewa baraka na laana hizo zilikuwa nini. Baraka zilikuwa kwamba wangepurahia nchi.

Wangeishi maisha marefu. Wangepata watoto wengi. Nchi hii iliyokuwa ikitiririka maziwa na asali.

Wangepurahia mambo hayo yote kwa njia tajiri, kamili, na ya kina. Mungu angewapa utawala juu ya mataifa. Wangepata mafanikio ya kijeshi.

Wangukuwa salama. Wangeishi maisha ya amani. Lakini kama wangepasi, Mungu angeleta laana katika maumbile ambazo zingeondoa baraka za nchi ya ahadi.

Na Mungu angeleta laana zinazohusu kushindwa kijeshi na uhamisho. Kumbukumbu la Torati 28 linasema kwamba adhabu ya mwisho ni kwamba Mungu atakutoa katika nchi hiyo. Mungu atakurudisha Misri, mahali ulipotoka.

Na kwa hivyo, kile tulicho nacho katika Agano la Kale tangu wakati huu ulipoanzishwa katika siku za Musa hadi wakati ambapo manabii waliinuka pamoja na Amosi, Hosea, Isaya, Mika, na manabii hawa wa mwanzo katika karne ya 8, kuna historia ndefu ya kutotii kwa Israeli na kutokuwa waaminifu kwa nchi, kwa amri. Manabii ni wajumbe wa agano, wakiwakumbusha watu majukumu hayo ya agano. Pia, wakiwakumbusha kile ambacho kingetokea ikiwa hawangetii.

Mungu anafanya agano jingine baada ya wakati wa Musa na agano la nne katika Agano la Kale tunalotaka kuliangalia ni agano la Daudi. Kifungu muhimu cha hilo kitakuwa katika 2 Samweli 7. Daudi anatamani kumjengea Mungu nyumba. Mungu anasema, hatimaye, familia yako itafanya hivyo, lakini muhimu zaidi, nitakujengea nyumba.

Hilo linamaanisha nini na linamaanisha nini ni kwamba Mungu atamwinulia Daudi mwana. Hapo awali, huyo atakuwa mwanawe Sulemani, lakini kutakuwa na mfuatano wa wafalme wa ukoo wa Daudi hadi wakati wa Yesu Kristo. Mungu ataanzisha familia ya Daudi, nasaba ya Daudi, na ufalme wa Daudi milele.

Kuna ahadi isiyo na masharti hapo. Sitaondoa upendo wangu kutoka kwa Daudi kama nilivyofanya kutoka kwa Sauli. Nitaimarisha kiti cha enzi cha Daudi na ufalme wa Daudi.

Lakini pia kuna, hata katika agano la Daudi, kuna kipengele cha masharti katika hili. Kwa kila mwana wa Daudi anayefuata katika mstari huo, anayefuata katika urithi huo, atabarikiwa au ataadhibiwa kulingana na utii wake kwa amri ambazo Mungu ametoa. Amri hizo zilikuwa muhimu sana kwa mfalme kiasi kwamba alihitajika na alilazimika alipofika ofisini kuandika nakala yake binafsi ya kitabu cha sheria ili kumkumbusha majukumu yake.

Labda hilo lingekuwa wazo zuri kwetu kufanya hivyo kwa wanasiasa wa leo, lakini ilikuwa ni ukumbusho wa jukumu ambalo mfalme alikuwa nalo la kutii sheria. Wakati wafalme wa ukoo wa Daudi hatimaye hawakutii sheria, hawakutimiza amri ambazo Mungu alikuwa amewapa. Hatimaye Mungu hata aliwaondoa kwenye kiti cha enzi.

Hakujawa na mfalme wa ukoo wa Daudi akitawala Yerusalemu kwa zaidi ya miaka 2,500, lakini Mungu bado amejitolea kwa agano hilo kwa sababu, hatimaye, ahadi kuhusu ufalme wa kudumu wa Daudi na wa milele zinatimizwa katika nafsi ya Yesu Kristo. Yesu, si kama mwana wa Mungu tu, bali kama mwana wa Daudi, anatawala na kutawala upande wa kulia wa Mungu hivi sasa na kutimiza ahadi hizo ambazo Bwana alimpa Daudi. Agano la Daudi hatimaye lilianzishwa na Mungu kama njia ya kutimiza ahadi za agano la Ibrahimu na agano la Musa.

Mungu alikuwa amemuahidi Ibrahimu nchi kubwa. Nchi hiyo ingemilikiwa na nchi hiyo ingeshikiliwa milele na utawala na mamlaka na nguvu za kijeshi za mfalme wa ukoo wa Daudi. Mungu pia alimwinua mfalme wa ukoo wa Daudi kama njia ya kuwasaidia watu wa Israeli kutii amri zake.

Walihitaji mfano. Walihitaji mfano wa maana ya kufuata sheria za Mungu na amri za Mungu. Hivyo ndivyo mfalme wa ukoo wa Daudi alivyokusudiwa kuwa.

Mungu pia aliwaahidi watu wa Israeli kwamba kwa kuwa ilikuwa vigumu sana kuwafanya watu hawa wote wamtii Mungu, wakijaribu kuwafanya taifa zima libarikiwe kwa kumtii Mungu, Mungu angebariki taifa zima ikiwa mtu huyu mmoja angetii. Tunachokiona kikifanya kazi katika Agano la Kale ni kwamba mfalme wa ukoo wa Daudi anapomtii Mungu, kuna baraka za kitaifa zinazowajia watu wote. Mfalme wa ukoo wa Daudi asipomtii Mungu, mara nyingi kuna adhabu za kitaifa zinazowajia watu.

Lakini agano la Daudi lilikuwa njia ya neema ya Mungu akisema, nami nitatoa njia kwa taifa kubarikiwa ikiwa mtu huyu mmoja atanitii. Ukweli wa kusikitisha ni kwamba hata kumfanya mtu huyu mmoja amtii Mungu hatimaye ilithibitika kuwa kazi kubwa. Daudi, Sulemani, na wafalme wote wazuri, hata wafalme hao, hatimaye, kwa namna fulani, walimkosea Mungu.

Kwa hivyo, jukumu la manabii lilikuwa kuwa mjumbe wa maana ya agano la Daudi na maana ya agano la Daudi kwa watu wa Israeli na Yuda. Kwa upande wa ahadi, manabii waliahidi kwamba hatimaye Mungu angemwinua Daudi wa mwisho, Daudi bora, Daudi wa kimasihi, ambaye angekuwa utimilifu wa yote ambayo Mungu alikuwa amebuni na kukusudia kwa ajili ya nyumba ya Daudi. Hata hivyo, upande mwingine wa hili ulikuwa kwamba Mungu pia angewaadhibu wafalme hawa ikiwa hawangemfuata.

Kwa hivyo, nabii Yeria katika Yeria 22, ikiwa utatii amri za Mungu ikiwa utaishika Sabato na kufanya kile ambacho Mungu amekuamuru, na ikiwa utatenda haki, basi utaruhusiwa kushika kiti chako cha enzi. Ikiwa sivyo, hatimaye, kutakuwa na hukumu. Baada ya Mungu kuanzisha mfululizo huu wa maagano na watu wa Israeli, agano la Ibrahimu, agano la Musa, agano la Daudi, na watu na viongozi na wafalme na mamlaka ya kidini na mamlaka ya kiraia baada ya kutotii Mungu kwa mamia ya miaka, manabii wanawakabili kuhusu hilo, lakini pia wanaahidi kwamba Mungu atafanya agano jingine.

Ahadi ya manabii ni kwamba hatimaye, baada ya hukumu hii kwisha, Bwana atanzisha agano jipya na watu wa Israeli. Na kwa hivyo, hawajatii agano la kale kwa mamia na mamia ya miaka, na bado neema ya Mungu ni kwamba Mungu atararua agano la kale na Mungu atafanya agano jipya nao. Kifungu muhimu katika Agano la Kale cha kutusaidia kuelewa agano hili jipya ni Yeria sura ya 31 mistari ya 31 hadi 34, na kuna ahadi mbili muhimu katika kifungu hicho.

Sehemu ya kwanza ni, Nitasamehe dhambi za zamani. Sitazikumbuka tena, na ndivyo Mungu atakavyofanya baada ya kutekeleza hukumu ya uhamisho. Ahadi ya pili ni kwamba Yeria anasema, Mungu pia atatoa uwezeshaji kwa ajili ya maisha yako ya baadaye, na Bwana ataandika sheria moyoni mwako ili uwe na hamu ya kutii na uwezo wa kufanya yale ambayo Mungu amekuamuru kufanya.

Nikijaribu kuwaonyesha wanafunzi hilo, mara nyingi mimi hutumia mfano wa kile kinachotupata tunapoona bango linalosema, jiepuche na nyasi. Hamu yetu mara moja, mara tu tunapoona hilo, si kulinda nyasi. Hamu yetu ni, nataka kutembea kwenye nyasi.

Ishara inaniambia nisifanye hivyo. Kuna kitu moyoni mwangu kinachonifanya nitake kuasi hilo. Nikiona ishara inayosema rangi iliyolowa, kuna kitu moyoni mwangu kinachonifanya nitake kukigusa, ingawa hiyo si ndiyo ishara inayokusudia.

Hivyo ndivyo ilivyokuwa kwa Israeli waliposikia sheria ya Mungu. Katika hali yetu ya dhambi, hatutamani kutii sheria ya Mungu. Mungu anaahidi, hatimaye, kubadilisha mioyo ya watu ili waweze kumtii na kumfuata.

Hukumu hizi mbaya zilizokuja, uhamisho ulioanguka, mgogoro wa Ashuru, mgogoro wa Babeli, utawala huu wa kigeni ambao Israeli itaishi chini yake ambao hautalazimika kutokea katika siku zijazo kwa sababu Mungu atawapa watu wake uwezo wa kutii hilo. Yeria ndiye nabii pekee anayetumia neno hili maalum, agano jipya. Lakini wazo la agano jipya liko kwa manabii wote.

Nabii Yoeli anasema kwamba katika siku za mwisho, Bwana atamimina roho yake juu ya watu wake. Roho ndiye atakayewapa Israeli uwezo wa kutii. Ezeieli, akiiga kile

Yeremia anasema katika Yeremia 31, katika Ezekieli 36 anasema, Bwana atakusafisha na Bwana atakuosha uchafu na unajisi wa dhambi zako.

Na Bwana ataweka ndani yako moyo mpya. Na jinsi atakavyokupa moyo mpya ni kupitia huduma ya roho. Kwa hivyo, Yeremia anapozungumzia, nitaandika sheria moyoni mwako, hiyo inamaanisha nini? Inatokeaje? Ezekieli 36 na manabii wengine hutusaidia kuelewa ni kwa kumimina roho juu ya watu wake ndipo Mungu atawapa uwezo na hamu ya kumtii na kufuata amri zake.

Isaya 32 mstari wa 14 na 15, Bwana atamimina roho kama maji jangwani. Isaya 59 mstari wa 20 na 21, Nitaweka maneno yangu kinywani mwa watu wangu ili wawe na hamu ya kunijua na kunifuata na kufanya yale niliyowaamuru. Zekaria sura ya 12, Nitawamimina watu wangu roho ya toba.

Hatimaye Mungu atabadilisha makosa ya Agano la Kale kwa kuwapa watu wake hamu ya kumtii na kumfuata. Na kwa hivyo, tumetumia muda kidogo hapa tukifuatilia aina nzima ya historia ya ukombozi, historia ya watu wa Israeli katika Agano la Kale. Lakini hii ni muhimu ili kuelewa ujumbe wa manabii kwa sababu manabii ni wajumbe wa agano la Mungu.

Katika kitabu chao, *Grasping God's Word*, Scott DuVal na J. Daniel Hayes wanafupisha ujumbe wa agano wa manabii kwa kauli nne. Na nadhani ni kauli nzuri sana za muhtasari na ninataka kuzishiriki nawe. Wazo la kwanza ambalo tutaona kuhusu agano katika manabii wa Agano la Kale ni kwamba watawaambia watu, mmetenda dhambi, na mmevunja agano.

Na hivyo, manabii, kwa njia ile ile, kwamba balozi kutoka kwa mfalme wa Ashuru angeweza kutumwa kwa Waisraeli au mfalme wa Wahiti angeweza kutuma balozi kwa mmoja wa watu kibaraka wa ufalme wake, manabii walikuwa mabalozi kutoka kwa Mungu wakiwakumbusha watu kwamba hawakuwa wametimiza wajibu wao wa agano. Kwa maneno ya kisheria, tunaweza kuwaona manabii kama mawakili wa mashtaka wa Mungu. Na kwa hivyo, moja ya aina za kawaida za usemi katika manabii ni kwamba manabii mara nyingi watatoa kile tunachokiita hotuba ya hukumu ya kinabii.

Na hotuba ya hukumu ya kinabii kimsingi ina vipengele viwili. Kuna shutuma dhidi ya watu, na hiki ndicho ulichokosea. Kuna shutuma dhidi ya watu, na kwa kawaida inategemea masharti na masharti ya agano la Musa.

Na kisha baada ya shtaka, baada ya shtaka, pia kuna tangazo ambapo nabii atawatangazia watu wa Mungu, hivi ndivyo Bwana atakavyowatendea. Hii ndiyo hukumu ambayo mmeipata kwa sababu ya dhambi na jinsi mlivyokiuka agano. Tuna mfano wa mojawapo ya hotuba hizi za hukumu katika Isaya sura ya 5, mistari ya 8 hadi 10.

Nabii anasema, Ole wao wanaounganisha nyumba kwa nyumba, wanaoongeza shamba kwa shamba hata isiwepo nafasi tena, nanyi mkaa peke yenu katikati ya nchi. Bwana wa majeshi ameapa masikioni mwangu, hakika nyumba nyingi zitafanywa ukiwa, nyumba kubwa na nzuri bila wakazi, kwa maana ekari kumi za shamba la mizabibu zitatoa bathi moja tu na homeri moja ya mbegu itatoa efa moja tu. Anachofanya nabii hapo ni kwamba anatupa hotuba ya hukumu ya kinabii.

Na sehemu ya kwanza ya hili ni mashtaka, shtaka. Mmeongeza shamba kwa shamba na nyumba kwa nyumba. Mmeishi kwa njia ya uchoyo ambapo mmemnyonya na kumdhulumu jirani yenu ili muweze kunyakua mali zao kwa faida yenu wenyewe.

Kwa hivyo, hukumu, na mara nyingi huletwa na neno kwa hivyo au leken , ni kwamba Bwana anasema, Nimeapa, hivi ndivyo nitakavyofanya. Nyumba, ardhi, mali ambazo umeziiba kutoka kwa watu hawa wengine zitafanywa ukiwa. Na nchi hii ambayo umeichukua kutoka kwa watu wengine ili uweze kuongeza utajiri wako na mali na mali zako haitatoa mazao ambayo ulidhani ingeweza kutoa.

Na kwa hivyo, huu ni mfano mzuri wa kile ambacho hotuba ya hukumu ya kinabii inajumuisha, shutuma na tangazo. Na mara nyingi, kuna uhusiano katika hotuba hiyo kwa sababu adhabu inalingana na uhalifu. Wamekuwa na hatia, wameiba ardhi za watu, wamewatendea vibaya, wamewatendea vibaya watu.

Kwa hivyo, matokeo ya hilo ni kwamba Mungu atatenda kwa haki ili kuhakikisha kwamba hawafurahii hilo. Hukumu za Mungu si za kigeugeu. Hukumu za Mungu si za nasibu.

Hukumu za Mungu zinalenga hasa uhalifu waliotenda. Tuna mfano mwingine wa hotuba ya hukumu ya kinabii katika Manabii Wadogo, Mika sura ya 3, mistari ya 9 hadi 12. Nabii anasema: Sikieni haya, enyi wakuu wa nyumba ya Yakobo na watawala wa nyumba ya Israeli.

Kwa hivyo, hotuba hii ya hukumu ni kwa ajili ya viongozi wanaochukia haki na kupotosha yote yaliyonyooka, wanaojenga Sayuni kwa damu na Yerusalemu kwa uovu. Wakuu wake hutoa hukumu kwa rushwa, na makuhani wake hufundisha kwa malipo. Manabii hufanya uchawi kwa pesa, lakini wanamtegemea Bwana na kusema, Je, Bwana hayuko kati yetu? Hakuna maafa yatakayotupata.

Na kwa hivyo, huu hapa uhalifu, huu hapa shutuma. Viongozi wamekuwa wafisadi , wamefanya vurugu, dhuluma, rushwa, na ukosefu wa uaminifu. Viongozi wa watu hawajawa bora kuliko kundi baya zaidi la wahalifu.

Manabii wamehubiri kwa faida. Na hivyo ndivyo shutuma ilivyo. Tangazo la hukumu itakayokuja liko katika sura ya 3, mstari wa 12.

Kwa hivyo, kama Kaini, haya ndiyo matokeo. Kwa sababu yako, Sayuni italimwa kama shamba, Yerusalemu itakuwa rundo la magofu, na mlima wa nyumba utakuwa kimo cha msitu. Kwa hivyo, ikiwa umefanya uhalifu huu, Mungu hatimaye atahukumu hata mji wa Yerusalemu; hata mlima wa hekalu utaharibiwa kwa sababu ya kutotii kwako.

Kwa hivyo, ujumbe wa manabii, sehemu ya kwanza ya ujumbe huu wa agano, ni kwamba mmetenda dhambi na mmevunja agano. Na tunachokiona wanapoleta mashtaka haya na wanapowashtaki watu kwa dhambi, wanarejelea hasa ukiukaji wao wa agano la Musa, amri 613 ambazo Bwana alikuwa amewapa Israeli. Katika Kumbukumbu la Torati sura ya 30, Musa anawaambia watu agano hili linapoanzishwa, ninawaita mbingu na dunia kama mashahidi leo.

Na mnapoingia katika nchi, wataangalia kimya kimya tabia zenu, iwe mnaishi kulingana na agano, na kama mnazishika amri. Katika Isaya sura ya 1, Isaya anapoanza huduma yake na Isaya anapowahubiria watu kwa mara ya kwanza, anasema, sikieni Ee dunia, na sikieni Ee mbingu. Isaya anawarudisha mashahidi mahakamani.

Anasema, hebu tuangalie miaka sita iliyopita, 700 ya historia ya Israeli. Wamezishikaje amri? Wametekeleza vipi majukumu ya agano la Mungu kwa uaminifu na kwa uzuri kiasi gani? Na jibu ni kwamba, hawajafanya vizuri hivyo hata kidogo. Na huo ndio msingi wa mashtaka.

Katika Hosea sura ya 4, aina nyingine ya Bwana inamtumia nabii kama wakili wa mashtaka. Na katika Hosea sura ya 4, mstari wa 1 hadi 3, inasema hivi: Sikieni neno la Bwana, enyi wana wa Israeli. Kwa maana Bwana ana ugomvi na wenyeji wa nchi.

Hakuna uaminifu wala fadhili zisizo na kikomo. Hakuna kumjua Mungu katika nchi. Kuna kuapa, kusema uongo, kuua, kuiba, na kufanya uzinzi.

Wanavunja mipaka yote, na umwagaji damu hufuata umwagaji damu. Tunacho hapa ni kwamba amri tano kati ya 10 zinazopatikana katika sheria ya Musa zinarejelewa. Huo ndio msingi wa hukumu.

Ujumbe wa agano ni, umetenda dhambi na umevunja agano. Sehemu ya pili ya ujumbe wao wa agano ni, ni kwamba unahitaji kutubu na kugeuka. Na neno kutubu katika Agano la Kale, ni neno shub , ni neno la kawaida katika manabii wote wa Agano la Kale.

Tutajifunza katika masomo ya baadaye, ni mojawapo ya maneno yanayojirudia mara kwa mara katika kitabu cha 12. Na kile ambacho manabii wanawahimiza watu kufanya ni hatimaye kubadili njia zao. Ikiwa watatubu, ikiwa watageuka kutoka kwenye historia hii ya kutotii Mungu, kutoishi kulingana na amri zake, licha ya ukweli

kwamba wamefanya hivyo kwa mamia ya miaka, ikiwa watatubu kweli, kuna fursa ya kuepuka hukumu inayokuja.

Kitabu cha Yoeli, Yoeli sura ya 2, mistari ya 12 hadi 14, nadhani, kinatupa moja ya wito wa kutubu wenye shauku kubwa tulionao katika manabii wote wa Agano la Kale. Lakini hata sasa, asema Bwana, nirudieni mimi kwa mioyo yenu yote, kwa kufunga, kwa kulia, kwa kuomboleza; rarueni mioyo yenu, wala si mavazi yenu. Mrudieni Bwana, Mungu wenu; kwa maana yeye ni mwenye neema, na mwenye huruma; si mwepesi wa hasira, ni mwingi wa rehema, naye hughairi mabaya.

Nani anajua kama atageuka na kughairi na kuacha baraka nyuma yake, sadaka ya nafaka, na sadaka ya kinywaji kwa Bwana Mungu wenu? Manabii kuwaita watubu si jambo la nje tu, msirarue mavazi yenu tu, msipitie tu baadhi ya mila za kidini, msitoe tu dhabihu, badilisheni njia zenu kikweli. Na kama wangepanya hivyo, kuna fursa kwamba wangeokolewa.

Nabii Amosi atasema, mtafuteni Bwana na mtaishi. Na kama watafanya hivyo, kuna nafasi ya kuepuka hukumu. Sehemu ya tatu ya ujumbe wa agano la kinabii ilikuwa, ni kwamba ikiwa hakuna toba, basi hatimaye kutakuwa na hukumu.

Na kwa hivyo, Mungu kwa neema, yeye si Mungu mwenye hasira tu anayetaka kuwaangamiza watu wake. Yeye si Mungu mwenye hasira tu anayetaka kuwaangamiza na kuwaangamiza. Bwana anawapa fursa halisi ya kuepuka hukumu hii.

Lakini wakati toba haipo, basi hatimaye, kutakuwa na hukumu. Mojawapo ya mambo ambayo tutafuatilia katika kitabu cha 12, manabii wadogo, ni kwamba kuna msisitizo mkubwa katika vitabu vya kwanza vya manabii wadogo kuhusu wito wa toba, nafasi ya kuepuka hukumu. Lakini tunachokiona ni kufungwa polepole kwa hilo kwa sababu kuna mifano michache tu ya toba.

Na kwa hivyo, mara tu wanapokataa, mara tu wanapoendelea na njia zao wenyewe, Mungu hatimaye ataleta hukumu. Tuna mfano wa hili katika mahubiri katika huduma ya nabii Yereimia. Mara nyingi Yereimia alifanya aina ya matendo ya ishara, drama zilizoigizwa, na ambazo ziliwasaidia watu kuelewa ujumbe wake.

Na katika Yereimia sura ya 18, siku moja Yereimia alimwendea mfinyanzi na mfinyanzi alikuwa akitengeneza kipande cha udongo wenye unyevunyevu kwenye gurudumu na udongo unaharibika na mfinyanzi analazimika kuubomoa na kuanza upya. Mungu yuko tayari kufanya hivyo kwa watu wa Israeli. Wameharibiwa na dhambi zao, lakini Mungu yuko tayari kuwaumba upya na kuwarekebisha na kuwafanya kuwa watu wapya.

Hata hivyo, katika Yeremia 19, tunaona upande wa pili wa huduma ya Yeremia. Watu walipokataa fursa hiyo, walipokataa nafasi ya kubadilisha njia zao na kuepushwa na hukumu, ndipo hatimaye Yeremia akaenda kwa mfinyanzi. Alinunua kipande cha udongo ambacho kilikuwa tayari kimechomwa kwenye tanuri, naye akasimama mbele ya viongozi, na watu, na kukivunja chini, akisema, hatimaye, hicho ndicho kingewatokea watu wa Israeli.

Sehemu ya nne ya ujumbe wa agano ni kwamba manabii pia waliahidi kwamba baada ya hukumu hii kutokea ikiwa hakuna toba, kutakuwa na hukumu. Lakini baada ya hukumu hii kutokea, hatimaye kutakuwa na urejesho. Ujumbe wa manabii ulikuwa hukumu na wokovu.

Tutaona hilo katika kila kitabu tunachojifunza. Kuna hukumu na kuna wokovu. Kwa sababu ingawa Mungu hatimaye angewahukumu watu wake kwa kutokuwa waaminifu kwao katika agano, hatimaye Mungu angewarejesha.

Kumbuka, Mungu alikuwa ametoa ahadi za agano. Mungu alikuwa ameahidi kuwabariki watu wa Ibrahimu. Mungu alikuwa ameahidi kuwapa nchi.

Mungu hangeacha ahadi hizo. Mungu alikuwa amempa Daudi ahadi: Hatimaye nitauimarisha ufalme wako na kiti chako cha enzi. Wanao watatawala milele.

Mungu hajaacha ahadi hizo. Na Bwana hawaachi watu wa Israeli au agano alilofanya nao. Na kwa hivyo, katika manabii wote, kutakuwa na hukumu na wokovu.

Tutajifunza vitabu vya manabii wadogo, lakini natumaini katika hatua za mwanzo hapa, tunaweza kukusaidia kuelewa vyema huduma ya manabii ilikuwa nini. Waliitwa na Mungu. Walikuwa wasemaji wa Mungu.

Walikuwa wajumbe wa agano. Na katika ujumbe huo, walisema mambo manne muhimu. Umetenda dhambi . Umevunja agano.

Kama hakuna, mnapaswa kutubu, mnapaswa kubadilisha njia zenu. Kama hakuna toba, kutakuwa na hukumu. Lakini hatimaye, baada ya hukumu kuisha, kutakuwa na urejesho.

Tutaona maelezo hayo tena na tena na tena, tunapoendelea kusoma Kitabu cha 12.

Huyu ni Dkt. Gary Yates katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Manabii Wadogo. Huu ni mhadhara wa 1, Huduma na Ujumbe wa Manabii.